

28.6.2023

Kannanotto sateenkaarilasten ja -nuorten oikeuksien turvaamiseksi

Seta, ISIO, Suomen UNICEF, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Pelastakaa Lapset muistuttavat, että hallituksen on varmistettava viipymättä intersukupuolisten lasten oikeus keholliseen koskemattomuuteen, ja turvattava sateenkaarilasten ja -nuorten oikeudet.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on 2.6.2023 antanut Suomelle päätelmät, suositukset ja huomautukset koskien YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen ja sen valinnaisten pöytäkirjojen täytäntöönpanoa. Suosituksissa todetaan, että sopimusvaltion tulee varmistaa, että kaikki tarpeettomat lapsen sukupuoli- ja seksuaalipiirteitä muokkaavat lääketieteelliset ja kirurgiset toimenpiteet lykätään siihen asti, että lapsi pystyy antamaan toimenpiteelle tietoon perustuvan suostumuksensa.

Lisäksi YK:n lapsen oikeuksien komitea suosittaa Suomea myös tarjoamaan asiaan kuuluvaa sosiaalista, lääketieteellistä ja psykologista tukea ja palveluita intersukupuolisille lapsille sekä heidän perheilleen. Suomen tulee myös tarjota hyvitystä ja tukea intersukupuolisille lapsille joille on tehty tarpeettomia lääketieteellisiä tai kirurgisia toimenpiteitä. Hyvityksen saamisessa ei tule olla vanhentumisaikaa.

Seta, ISIO, Suomen UNICEF, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Pelastakaa Lapset ovat jo pitkään vaatineet Suomea turvaamaan intersukupuolisten lasten oikeudet.

Vaikka viime hallitusohjelmassa oli sitouduttu intersukupuolisten lasten itsemääräämisoikeuden vahvistamiseen, jäi tämä edelleen tekemättä lainsäädännössä. Suomessa Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE on jo vuonna 2016 antanut suosituksensa toimenpiteistä pidättäytymiseen, mutta suositusta ei ole toimeenpantu.

"Suomen tulee turvata lailla lapsen oikeus keholliseen koskemattomuuteen ja oikeuteen kasvaa omana itsenään ilman tarpeettomia lääketieteellisiä toimenpiteitä", sanoo ISIO:n puheenjohtaja Kaisli Syrjänen.

Suomi sai YK:n lapsen oikeuksien komitealta suosituksia, joiden avulla voidaan edistää sateenkaarilasten ja -nuorten oikeuksia. YK:n lapsen oikeuksien komitea on huolissaan mm. seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun ja kehon piirteisiin perustuvasta jatkuvasta syrjinnästä ja kiusaamisesta. Komitea suosittaa siksi, että syrjinnän, viharikosten ja vihapuheen torjuntaa on Suomessa tehostettava. Komitea suosittaa lisäksi Suomea vahvistamaan toimiaan translasten ja -nuorten itsemurhien ehkäisemiseksi.

Lisäksi suosituksissa kehoitetaan Suomea vahvistamaan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamista kohdata sukupuolivähemmistöön kuuluvia lapsia, varmistamaan että lapsen itsemääräämisoikeus ja osallisuus ovat läpileikkaava osa sosiaali- ja terveyspalveluita sekä varmistamaan että mielenterveyspalveluissa huomioidaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvien lasten erityistarpeet. Komitea suosittaa myös lisäämään kasvatusalan ammattilaisten osaamista ihmisoikeuksista, vähemmistöjen oikeuksista sekä syrjimättömyydestä sekä varmistamaan kattava seksuaalikasvatus kaikille lapsille.

Komitea ehdottaa, että Suomi ryhtyy aktiivisiin toimiin tiedon lisäämiseksi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä ja rohkaisemaan tiedotusvälineitä purkamaan haitallisia sosiaalisia normeja, jotka ylläpitävät mm. seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin perusteella tapahtuvaa syrjintää.

"Suomesta puuttuu systemaattinen työ sateenkaarilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseksi, komitean suositukset tarjoavat arvokkaat ohjenuorat tähän työhön", toteaa Setan nuorisotyön vaikuttamisen asiantuntija Lotte Telakivi.

Järjestöt pitävät YK:n lapsen oikeuksien komitean suosituksia vahvana viestinä sateenkaarilasten oikeuksien turvaamisen puolesta. Sateenkaarilasten oikeuksien turvaaminen elämän eri osa-alueilla vaatii aktiivisia toimia.

Lisätiedot:

Lotte Telakivi, nuorisotyön vaikuttamisen asiantuntija
Seta ry, lotte.telakivi@seta.fi, +358 44 301 3020

Kaisli Syrjänen, puheenjohtaja
Intersukupuolisten ihmisoikeudet – ISIO ry
isio@intersukupuolisuus.fi